

ЗАХИСТ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

ОПИС КУРСУ

Тенденція зростання кількості природних і техногенних надзвичайних ситуацій та вагомість наслідків примушують розглядати їх як серйозну загрозу безпеці окремої людини, суспільства та навколишнього середовища, а також стабільності розвитку економіки країни. У зв'язку із цим, постійної уваги потребують проблеми, які пов'язані з забезпеченням безпеки населення, захистом економічного потенціалу територій, збереженням оточуючого середовища. Саме тому сьогодні, як ніколи, підвищується роль фахівців з вищою освітою, які мають певний світогляд та уявлення не тільки про забезпечення особистої безпеки, але і володіють знаннями та уміннями щодо організації безпечної життєдіяльності цієї ланки суспільного буття, у якій вони працюватимуть.

Курс «Захист життя і здоров'я в надзвичайних ситуаціях» належить до переліку дисциплін вільного вибору освітніх компонентів підготовки бакалаврів зі спеціальності «Цивільна безпека» за освітньо-професійною програмою «Безпека праці та виробничих процесів». Обравши цей курс, Ви отримуєте знання, необхідні для розвитку навичок для аналізу причинно-наслідкових зв'язків та прийняття рішень в умовах загрози або виникненні надзвичайних ситуацій природнього, техногенного, соціально-політичного, воєнного характерів.

Основна мета вивчення дисципліни – формування навиків практичного застосування методів планування, координації та керування діями під час надзвичайних подій, включаючи організацію евакуації, надання допомоги постраждалим, комунікацію та співпрацю з різними структурами та службами.

Особливістю курсу є детальне вивчення правил надання долікарської та першої психологічної допомоги при надзвичайних станах і ситуаціях.

ВИМОГИ

- наявність базових знань з розділів шкільного курсу хімії, фізики, біології;
- знання основ збереження здоров'я, безпечної поведінки, класифікації небезпек за джерелами походженням;
- наявність корпоративного облікового запису @mipolytech.education, Microsoft Teams, Word, Excel.

Ірина ТКАЛИЧ

irina.tkalich@mipolytech.education

кандидат технічних наук, доцент, фахівець в сфері цивільної, техногенної та виробничої безпеки

mip metinvest
polytechnic

Освітній рівень

Бакалавр

Кількість
кредитів

5,0

Назва кафедри,
яка пропонує
дисципліну

Безпеки праці
та охорони
довкілля

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Здатність аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності.

Знати та розуміти нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки.

Ідентифікувати небезпеки та можливі їх джерела, оцінювати ймовірність виникнення небезпечних подій та їх наслідки.

Здатність пояснювати номенклатуру та параметри уражальних чинників природного та техногенного походження, які можуть призвести до виникнення надзвичайних ситуацій і небезпечних подій.

Спроможність до застосовування методик з прогнозування та оцінки обстановки в зоні надзвичайної ситуації.

Розуміння, розробка і впровадження попереджувальних та оперативних (аварійних) заходів цивільного захисту.

ТЕМАТИКА

Змістовий модуль 1. Загальні уявлення про надзвичайні ситуації, види захисту та організації ліквідації наслідків

Тема 1. Захист населення в умовах надзвичайних ситуацій

Класифікація надзвичайних ситуацій: природні, техногенні, соціальні, воєнні. Система цивільного захисту України: структура, функції, взаємодія органів. Заходи у сфері захисту населення і територій від НС. Оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайної ситуації. Особливості здійснення евакуації населення в надзвичайних ситуаціях. Порядок укриття населення в захисних спорудах. Превентивні заходи захисту на випадок надзвичайних ситуацій.

Тема 2. Нормативно-правова база захисту населення в НС (Закон України «Про цивільний захист», міжнародні стандарти).

Нормативно-правова база з питань цивільного захисту включає Кодекс цивільного захисту України, Положення про єдину державну систему цивільного захисту, Положення про функціональну підсистему Міністерства освіти і науки України єдиної державної системи цивільного захисту, Порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану», Положення про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, Типове положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій, а також Порядок проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.

Тема 3. Колективні засоби захисту населення від надзвичайних ситуацій

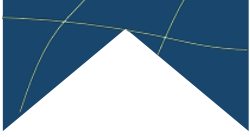
Класифікація захисних споруд цивільного захисту. Швидкоспоруджувані захисні споруди цивільного захисту. Сховища цивільного захисту. Протирадіаційні укриття. Утримання та експлуатація фонду захисних споруд. Підготовка фонду захисних споруд до використання за призначенням.

Тема 4. Ліквідація надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру

Організація ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Проведення рятувальних та інших невідкладних робіт. Спеціальна обробка населення при ліквідації наслідків НС. Дії служб цивільного захисту під час НС державного рівня.

Тема 5. Оцінка ризиків та планування заходів цивільного захисту

Розробка місцевих програм захисту населення і територій територіальних громад від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки, підстави для розроблення місцевої програми захисту населення і територій від НС, основні стадії розроблення місцевої програми захисту населення і

територій ТГ від НС, розроблення та оформлення планів заходів ТГ у сфері цивільного захисту, план реагування на НС, план основних заходів цивільного захисту на відповідний рік.

Тема 6. Медичні та індивідуальні засоби захисту населення

Спецодяг із захисних матеріалів. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Засоби індивідуального захисту шкіри. Захист очей та обличчя. Медичні засоби індивідуального захисту. Накопичення, зберігання та видача засобів індивідуального захисту. Спеціальні ліки для нейтралізації отруйних речовин. Індивідуальний протихімічний пакет (ІПП-8). Протибактеріальні засоби. Радіозахисні препарати.

Змістовий модуль 2. Перша домедична допомога при невідкладних станах

Тема 7. Основи надання першої допомоги при надзвичайних ситуаціях та невідкладних станах

Принципи надання першої домедичної допомоги. Ознаки життя і смерті. Допомога під час запаморочення і зомління. Серцево-легенева реанімація. Порушення прохідності дихальних шляхів. Аптечка, її склад, призначення, правила користування. Шок. Анафілактичний шок. Інсульт. Інфаркт міокарду. Невідкладні стани при діабеті. Епілептичний напад (судоми). Невідкладні стани, викликані гіпертермією (перегріванням). Невідкладні стани, викликані гіпотермією (переохолодженням).

Тема 8 Надання першої допомоги при кровотечах ударах, забиттях, розтягненнях, вивихах і переломах

Види кровотеч. Послідовність надання першої допомоги при зовнішній кровотечі. Домедична допомога при внутрішній кровотечі. Надання першої допомоги при ранах і пораненнях. Травми опорно-рухового апарату. Травми голови і хребта. Основи десмургії. Транспортна іммобілізація. Транспортування постраждалих.

Тема 9 Психологічна допомога людині в надзвичайних та екстремальних ситуаціях

Стрес: види, ступені вираження та стадії розвитку. Фізіологічні механізми розвитку та форми прояву стресу. Особливості психологічного, фізіологічного і травматичного стресу. Перша психологічна допомога в екстремальних ситуаціях. Особливості надання першої психологічної допомоги в надзвичайних ситуаціях.

Тема 10. Допомога при опіках, отруєннях та ураженні електричним струмом

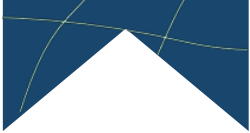
Загальні принципи надання домедичної допомоги. Класифікація та ступенів опіку. Алгоритм дій при термічних, хімічних та електричних опіках. Види та ознаки отруень. Порядок надання допомоги при харчових, хімічних і медикаментозних отруєннях. Правила безпечного припинення дії електричного струму. Перевірка життєвих функцій постраждалого. Проведення серцево-легеневої реанімації та накладання стерильних пов'язок при ураженні електричним струмом.

ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Освітній процес будується як комбінація лекцій та самостійного вивчення навчального матеріалу на платформі Moodle – з одного боку, та проблемно орієнтованих семінарських занять і практичних занять з відпрацювання аналітично-розрахункових навичок – з іншого.

Семінари і практичні заняття передбачають аналіз умовно змодельованих ситуацій і реальних кейсів. Окрім роботи на цих заняттях студенту необхідно виконати індивідуальні завдання та модульні контрольні роботи.

З урахуванням поточної ситуації від учасників освітнього процесу очікується виконання вимог безпеки при сигналі «Повітряна тривога», санкції за неявку або залишення заняття в цьому випадку не застосовуються.

Опціонально доступні індивідуальні та групові консультації. З викладачем можна зв'язатися через електронну пошту, в чаті або в персональній розмові в MS Teams.

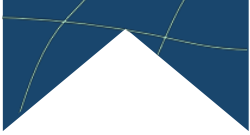
ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів за контрольними точками та графік їх виконання

Тижні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Всього	
Види контр. точок																				
Робота на практичних заняттях		2		2		2		2		2		2		2		3		3		20
Захист індивідуальних завдань								20									20			40
Модульні контрольні роботи									20									20		40
Всього	52									48									100	

Зміст та вимоги до контрольних точок

Назва контрольної точки	Опис контрольної точки, порядок її проходження та отримання балів
Робота на практичних заняттях	<p>Критерії оцінювання кожного практичного завдання в залежності від його виду (есе, тест, розрахункові задачі, підготовка аналітичної довідки, виконання завдань на інтерактивних навчальних платформах та/або за допомогою програмних комплексів) викладач доводить до відома студентів на початку практичного заняття.</p> <p>Мах 4 балів:</p> <p>Результати практичної роботи повністю розкривають зміст завдання. Повнота, послідовність та логічність викладення матеріалу. Наявність висновку без ознак запозичень. Роботу оформлено відповідно до наданих рекомендацій. Результати роботи студент доповідає на практичному занятті.</p> <p>Якщо студент виконав роботу з помилками, то за згодою з викладачем може допрацювати свою роботу та підвищити оцінку (якщо роботу було захищено на практичному занятті), але не пізніше кінцевого строку здачі контрольної точки.</p>
Виконання та захист індивідуального завдання	<p>Підготовлена доповідь у вигляді файлу *.docx, або *.pdf та презентація у вигляді файлу *.pptx, або *.pdf розміщується у відповідному розділі дисципліни в Moodle і перевіряється після захисту роботи студентом на практичному занятті. За згодою з викладачем студент може допрацювати свою роботу та підвищити оцінку, але не пізніше кінцевого строку здачі контрольної точки. Робота без захисту не допускається до допрацювання.</p> <p>Мах 20 балів:</p> <p>Робота виконана в повному обсязі відповідно до поставлених завдань. Студент за погодженням з викладачем може запропонувати свою тему індивідуального завдання, яка відповідає тематиці модулю. Доповідь структуровано, викладено діловим, науковим або публіцистичним стилем державною мовою. Наведено перелік використаних джерел з обов'язковим посиланням на них по тексту роботи. Законодавчі та інші нормативно-правові акти, на які можуть бути посилання в роботі – чинні та за своєю тематикою відносяться до поставлених завдань. Висновки відповідають меті роботи та не містять ознак запозичень. Презентація відображає основні складові роботи. Оформлення роботи та презентації відповідає наданим технічним рекомендаціям. Студент доповідає на практичному занятті про результати роботи, надає правильні та розгорнуті відповіді на питання.</p> <p>Робота без захисту з презентацією за умови додержання всіх рекомендації щодо виконання індивідуального завдання (мах 15 балів)</p> <p>Робота без захисту та презентації (мах 10 балів)</p>
Модульні контрольні роботи (МКР)	<p>МКР виконуються в Moodle під час останнього практичного заняття в модулі. Кількість дозволених спроб: 2, обмеження в часі: 25 хвилин. В разі неявки або неможливості виконання МКР з поважних причин на таке заняття допускається відкриття виконання МКР за погодженням з викладачем в інший час асинхронно. Кожна модульна контрольна робота включає блок тестових завдань. Тестові завдання являють собою тести множинного вибору з однією вірною відповіддю. Тести оцінюються за співпадінням з правильною відповіддю (мах 20 балів).</p>

Додаткові зауваження:

- студент може оскаржити отримані оцінки в порядку, передбаченому Положенням про організацію освітнього процесу ([Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#)) та Положенням про політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій ([Академічні політики : Polytechnic \(metinvest.university\)](#))
- оцінки, отримані за роботу на практичних заняттях не можуть бути відпрацьовані або покращені, окрім процедури оскарження, оцінки за інші види поточного контролю можуть бути покращені за індивідуальною домовленістю з викладачем;
- викладач не має права знижувати оцінку за індивідуальне завдання або модульну контрольну роботу, якщо вони не були складені вчасно, однак в разі, якщо така робота була оцінена пізніше, ніж момент завершення теоретичного навчання у семестрі, то відповідна оцінка не враховується у рейтингу здобувачів освіти.

Форма підсумкового контролю. Порядок визначення підсумкової оцінки

Форма підсумкового контролю	Залік, тобто підсумкова оцінка виставляється як сума оцінок поточного контролю без проведення додаткових контрольних заходів
Умови допуску до підсумкового контролю	Якщо сума оцінок за поточний контроль за семестр становить менше 60 балів, необхідно відпрацювати відповідні види контролю поточної успішності до звершення теоретичного навчання
Порядок визначення підсумкової оцінки	Для варіанту заліку: <ul style="list-style-type: none"> – якщо протягом семестру за результатами поточного контролю здобувач освіти набрав менше 60 балів, то під час екзаменаційної сесії йому надається змога отримати/покращити власний результат з усіх видів поточного контролю, крім активності на навчальних заняттях; – в разі, якщо протягом семестру за результатами поточного контролю або в процесі покращення власних результатів здобувач освіти набрав більше 60 балів, йому виставляється фактична сума балів і оцінка «залік», в іншому випадку – «незалік».

Відповідність між прийнятими в університеті шкалами оцінки наведена в таблиці

Бальна шкала	Рівні	Характеристика	Традиційні шкали	
			Іспит	Залік
90-100	A	Студент демонструє видатний рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни, що засвідчують його безумовну готовність до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Відмінно	Залік
82-89	B	Студент виявляє вищий за середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях присутні незначні помилки	Добре	
75-81	C	Студент виявляє середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях присутні деякі значущі помилки		
67-74	D	Студент виявляє задовільний рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях наявні суттєві помилки	Задовільно	
60-66	E	Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати вивчення навчальної дисципліни		
35-59	FX	Низка запланованих результатів навчання не досягнуті. Рівень наявних результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Незадовільно	Незалік
0-34	F	Результати навчання відсутні або критично низькі		

ОСОБЛИВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

В разі, якщо здобувач освіти обрав цю дисципліну як дисципліну вільного вибору, не зважаючи на той факт, чи вивчалася вона раніше, оцінка та кредити з цієї дисципліни не перераховуються.

В разі, якщо здобувач освіти хотів би самостійно вивчити певні курси з проблематики збереження життя і здоров'я (наприклад, Coursera, Udey або інших платформ, в т.ч. платформ відкритих курсів вітчизняних та/або закордонних університетів), то:

1) доцільно звернутися до списку рекомендованих вебресурсів або проконсультуватися з викладачем на предмет релевантності самостійно знайденого освітнього ресурсу програмі дисципліни;

2) в разі успішності опанування такого курсу, яке підтверджується сертифікатом або іншим способом, такому здобувачу у порядку, визначеному Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті [Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#), такі результати можуть бути зараховані замість оцінки з певного виду поточного контролю.

В разі, якщо здобувач освіти реалізував певний вид наукової роботи (тези, стаття, результативна участь у студентській олімпіаді тощо), то у порядку, визначеному Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті [Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#), такі результати можуть бути зараховані замість оцінки з певного виду поточного контролю; консультацію з питань визнання результатів неформальної та інформальної освіти можна отримати в уповноваженої особи від кафедри, яка викладає дисципліну; перелік таких осіб можна знайти за посиланням [Студентам : Polytechnic \(metinvest.university\)](#)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Левченко О.Г., Землянська О.В., Праховнік Н.А., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності та цивільний захист : підручник. Київ. Каравела, 2019. 268 с.
2. Чорна Т. М. Цивільний захист : навч. посіб. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2017. 203 с.
3. Організація системи забезпечення національної стійкості на регіональному і місцевому рівнях : аналіт. доп. / [Резнікова О. О., Войтовський К. Є. Лепіхов А. В.] ; за заг. ред. О. О. Резнікової. Київ : НІСД, 2021. 140 с.
4. Кодекс цивільного захисту України : кодекс України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
5. Класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010 : наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 11.10.2010 р. № 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va457609-10#Text>.
6. Порядок класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями : постанова Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 р. № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/368-2004-%D0%BF#Text>
7. Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій : наказ МВСУ від 06.08.2018 р. №658. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0969-18#Text>
8. Кіт Л.Я. Основи рятування і збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані. Львів. ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 132 с.

АКАДЕМІЧНІ ПОЛІТИКИ

Як член спільноти Технічного університету «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА» Ви маєте дотримуватися певних стандартів та академічної політики:

Академічна недоброчесність у вигляді академічного плагиату; фабрикації; фальсифікації; списування; обману; хабарництва; впливу у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання – прямо заборонено (докладніше про це – у Положенні про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників ТОВ ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»). В разі виявлення факту академічної недоброчесності буде застосовано **відповідний захід контролю (контрольну точку) буде оцінено в 0 балів з наступним повідомленням декану факультету та голові комісії з академічної доброчесності Університету.**

В разі випадку надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання студент може оскаржити процедури оцінювання за процедурами, передбаченими Положенням про організацію освітнього процесу (розділ 10).

Матеріали в рамках курсу, захищені авторським правом, можуть бути використані лише тільки здобувачами освіти, яким призначено даний курс і для цілей, пов'язаних з цим курсом і не можуть поширюватися.

Спілкування з однокурсниками та викладачем має бути професійним та ввічливим.

Очікується, що Ви перевірятимете всі Ваші письмові повідомлення, включаючи поштові повідомлення та повідомлення у MS Teams на коректність змісту та мови.

Університет прагне підтримувати середовище, вільне від дискримінації або дискримінаційних домагань, спрямованих на будь-яку людину або групу в межах своєї спільноти - здобувачів освіти, співробітників або відвідувачів.

Докладніше про академічні політики стосовно етичності поведінки, академічної доброчесності та протидію булінгу можна дізнатися за посиланням: [Академічні політики - Polytechnic \(metinvest.university\)](https://metinvest.university).